

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних комунікацій та політичного аналізу

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
СТРАТЕГІЇ МИРУ ТА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

підготовки Бакалавра
спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії
освітньо-професійної програми Міжнародна інформація та суспільні
комунікації

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Стратегії миру та міжнародної безпеки» підготовки бакалавра, галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, за освітньою програмою Міжнародна інформація та суспільні комунікації.

Розробник: Федонюк Сергій Валентинович, доцент кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу, кандидат географічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:
Федонюк С. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
Міжнародних комунікацій та політичного аналізу

протокол № 1 від 1 вересня 2023 р.

В.о. завідувача кафедри:

Вознюк Є. В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: “Міжнародні відносини” Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії Освітньо-професійна програма: Міжнародна інформація та суспільні комунікації Освітній рівень: Бакалавр	Нормативний
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання 4
		Семестр 7-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 30 год.
		Семінарські 48 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год.
		Самостійна робота 90 год.
Мова навчання		Консультації 12 год.
	Форма контролю: залік	
		українська

II. Інформація про викладача

ППП - Федонюк Сергій Валентинович
 Науковий ступінь - кандидат географічних наук
 Вчене звання - доцент
 Посада - доцент кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу
 Контактна інформація sergii.fedoniuk@vnu.edu.ua.
 Дні заняття: заняття проводяться відповідно до розкладу занять, який розміщений на сайті <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Стратегії миру та міжнародної безпеки – це комплексний курс, який вивчає правові, політичні та економічні стратегії, які уряди, та міжнародні організації використовують для підтримання міжнародного миру та безпеки. Курс охоплює тематику міжнародного середовища безпеки й стратегічних підходів у забезпеченні безпеки, діяльність ООН, ОБСЄ, Рада Європи, стратегії неурядових організацій, НАТО і Європейського Союзу, позаєвропейські регіональні й національні стратегії. Крім того, на курсі розглядаються поточні справи і конфлікти та досліджуватимуться їхні наслідки для міжнародного миру і безпеки. Курс також включає дискусії про те, як розробляти та впроваджувати ефективні стратегії для підтримання миру та безпеки.

2. **Пререквізити** (попередні курси, на яких базується вивчення освітнього компонента).

Міжнародні відносини та світова політика, Інформаційна політика та безпека.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою курсу є засвоєння теоретичних знань та практичних навичок щодо оцінювання актуальних і потенційних викликів і загроз національній безпеці в аспекті національних, регіональних і блокових стратегій міжнародної безпеки.

Основними завданнями курсу є: - отримання здобувачами знань, умінь і навичок, необхідних для розуміння головних тенденцій і перспектив сучасної політики, здатності розуміти рушійні сили і закономірності розвитку історичного процесу в сфері міжнародної безпеки; - вироблення у здобувачів вміння фахово аналізувати і роз'яснювати позиції України щодо основних проблем і трендів міжнародної безпеки; - формування знань і розуміння основних стратегічних напрямів зовнішньої політики провідних держав, особливостей їх дипломатії і взаємин з Україною з питань міжнародної безпеки, розуміння основ регулювання міжнародних конфліктів з використанням дипломатичних та інших застосовуваних у міжнародній практиці методів.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні (ЗК):

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Програмні результати навчання (РН):

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН10. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН14. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

РН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

PH17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

5. Структура освітнього компонента

Те ма	Предмет вивчення	Усьо го	Лекц ії	Семі нар	Само ст	Конс	Форм а контр., бал
Змістовий модуль 1. Проблема забезпечення миру й міжнародної безпеки							
1	Фактор безпеки в світовій політиці й міжнародних відносинах. Формування сучасної системи міжнародної безпеки.	14	2	4	8		ДС,3
2	Міжнародне безпекове середовище: виклики та загрози національній безпеці України	16	2	4	8	2	ДС,3
3	Система забезпечення міжнародної безпеки: принципи побудови, особливості	16	2	4	8	2	ДС,3
4	Стратегічний підхід у забезпеченні миру й міжнародної безпеки	14	2	4	8		ДС,Т,3
	Разом за модулем 1	60	8	16	32	4	12
Змістовий модуль 2. Стратегії міжнародних організацій і об'єднань							
5	Стратегії міжнародних організацій: ООН, ОБСЄ, Рада Європи; діяльність неурядових організацій	16	2	4	8	2	ДС,РМ Г,3
6	Стратегії НАТО	16	4	4	8		ДС,РМ Г,3
7	Позаєвропейські регіональні стратегії	14	2	4	8		ДС,РМ Г,3
8	Стратегія ЄС	18	4	4	8	2	ДС,РМ Г,5
	Разом за модулем 2	64	12	16	32	4	14
Змістовий модуль 3. Національні стратегії							
9	Стратегії США	12	2	4	6		ДС,3
10	Стратегія Китаю	12	2	4	6		ДС,3
11	Стратегічні підходи регіональних лідерів	14	2	4	6	2	ДС,Р МГ,3
12	Стратегія національної безпеки України	18	4	4	8	2	ДС,Т, 5
	Разом за модулем 3	56	10	16	26	4	14
	Усього годин/балів	180	30	48	90	12	40

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Завдання 1.

Підготувати презентацію: Трансформація стратегічної концепції НАТО.

Завдання 2.

Підготувати презентацію: Трансформація стратегії національної безпеки України.

Завдання 3.

Підготувати презентацію: Розвиток безпекової стратегії ЄС.

Завдання 4.

Підготувати презентацію: Безпекова стратегія ЄС “Стратегічний компас”.

Завдання 5.

Підготувати аналітичну довідку щодо перспектив безпекової політики України в світлі стратегічної концепції НАТО 2022 р.

Питання для самостійної підготовки

Фактор безпеки в світовій політиці й міжнародних відносинах. Формування сучасної системи міжнародної безпеки

Поняття і зміст міжнародної безпеки. Концепції безпеки.

Принципи міжнародної безпеки.

Актуальні проблеми забезпечення міжнародної безпеки.

Право міжнародної безпеки.

Засоби забезпечення міжнародної безпеки.

Види міжнародної безпеки: універсальна й регіональна.

Тенденції розвитку міжнародної безпеки.

Вплив безпеки на світову політику й міжнародні відносини.

Міжнародне безпекове середовище: виклики та загрози національній безпеці України

Склад середовища міжнародної безпеки, його суб'єкти.

Джерела загроз безпеці.

Виклики міжнародній безпеці.

Невійськові загрози.

Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України.

Система забезпечення міжнародної безпеки: принципи побудови, особливості

Глобалізація у сфері міжнародної безпеки.

Режими безпеки.

Міжнародні інститути безпеки.

ООН як провідна глобальна установа і її роль у забезпеченні міжнародної безпеки: Рада Безпеки ООН. Генеральна Асамблея ООН, міжнародний суд ООН, засоби ООН для врегулювання міжнародних спорів. НАТО у сучасній системі міжнародної безпеки.

Роль держав у сучасній системі міжнародної безпеки.

Стратегічний підхід у забезпеченні миру й міжнародної безпеки

Цілі, засоби та стратегії учасників міжнародних відносин.

Стратегія як єдність цілей і засобів. Поняття стратегії.

Стратегії врегулювання криз. Стратегії миру.

Сила і насильство в складі цілей і засобів.

Стратегії міжнародних організацій: ООН, ОБСЄ, Рада Європи; діяльність неурядових організацій

Стратегія миротворчої діяльності ООН.

Стратегія ОБСЄ із протидії загрозам безпеки й стабільності у XXI ст.

Стратегії НАТО.

Розвиток стратегічної концепції НАТО. Фактори впливу на стратегію НАТО.

Стратегічна концепція ‘2010: “Активна участь, сучасна оборона”.

Стратегія НАТО-2022 р.

Національна безпека України в світлі перспективної стратегії НАТО.

Позаєвропейські регіональні стратегії: ОДКБ, ЛАД, Азіатсько-тихоокеанський регіон

Стратегія ЄС. Правова й інституційна основа безпеки в Європейському Союзі.
Спільна європейська політика безпеки і оборони. Європейська стратегія безпеки
"Безпечна Європа в кращому світі".

Глобальна стратегія безпеки Європейського Союзу «Спільне бачення, єдиний
підхід: сильна Європа». Перспективи розвитку стратегії безпеки ЄС.

Стратегія ЄС у відповідь на збройну агресію росії проти України

Національні стратегії

Стратегія національної безпеки України

Середовище безпеки України. Розвиток концепції національної безпеки
України.

IV. Політика оцінювання

Під час вивчення курсу використовується кіберсередовище Microsoft 365 (MS Teams та SharePoint). З цією метою заохочується використання мобільних пристроїв - застосовується підхід BYOD (Bring Your Own Device). Під час проведення аудиторних занять здійснюється комунікація у віртуальному середовищі курсу в режимі реального часу. Фіксація часу роботи й активності здобувачів вищої освіти додатково фіксуються в автоматичному режимі. Завдання призначаються й оцінюються в середовищі команди курсу (MS Teams).

Відвідування та / або участь: відвідування та активна участь є класифікованою складовою курсу, що оцінюється, дистанційна он-лайн участь здобувача допускається за умови наявності у нього відповідних технічних засобів - у такому разі здійснюється онлайн-нарада в команді MSTeams.

Академічна доброчесність та співпраця: не допускається порушення норм авторського права, у разі виявлення плагіату письмова робота здобувача не оцінюється. Заохочується групова робота із презентацією її результатів у розділі "Простір для співпраці" персональних електронних блоктотів здобувачів.

Здобувачи з обмеженими можливостями: можуть брати дистанційну (онлайн) участь на підставі особистого звернення.

Заява про стан здоров'я здобувачів: у випадку погіршення стану здоров'я він, на підставі особистого письмового звернення (електронною поштою або в дописах команди MS Teams може брати дистанційну онлайн-участь у заняттях.

Затримки виконання: допускається за умови наявності непереборних обставин, що перешкоджали вчасному представленню, що підтверджується документально (наприклад, довідка лікаря).

Повторне оцінювання: допускається на підставі обґрунтованого письмового звернення здобувача (електронною поштою або в дописах команди MSTeams), але не пізніше як протягом одного тижня після основного оцінювання.

Політика відвідування та / або участі: відвідування та активна участь є оцінюваною складовою курсу

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль у формі заліку регулюється Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/wp->

content/uploads/2023/09/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf.

Залік виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом. Якщо здобувач не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Якщо здобувач протягом поточної роботи набрав менше 60 балів, складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	зараховано
82 – 89	
75 81	
67 74	
60 66	
1 – 59	не зараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Резнікова О.О. Стратегічний аналіз безпекового середовища України. НІСД, 08.09.2022. <https://niss.gov.ua/news/statti/strategichnyy-analiz-bezpekovoho-seredovyscha-ukrayiny>
2. Резнікова, О. О., Войтовський, К. Є., Лепіхов, А. В. (2020). Національні системи оцінювання ризиків і загроз: кращі світові практики, нові можливості для України : аналіт. доповідь / за заг. ред. О. О. Резнікової. Київ : НІСД, 84.
3. Федонюк С. В. Стратегічні комунікації НАТО. *Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам* [Текст] : кол. моногр. / за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Н. Карпчук. Луцьк : Вежа-Друк, 2023, сс. 169-188.
4. Федонюк С. В. Стратегічні комунікації в контексті спільної безпекової політики ЄС. *Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам* [Текст] : кол. моногр. / за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Н. Карпчук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2023, сс. 195-209.
5. Федонюк Сергій. Міжнародні аспекти безпеки кіберпростору : монографія / С. В. Федонюк. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 4,72 Мб. ISBN 978-966-940-406-0
6. Федонюк Сергій (2021). Політика ЄС в аспекті основних глобальних концепцій інформаційної (кібер) безпеки, *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, № 3 (11)
7. Anghel, Lazarou, Saulnier, Wilson 2020: p47 On the Path to ‘Strategic Autonomy’: The EU in an Evolving Geopolitical Environment. EPRS. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/652096/EPRS_STU\(2020\)652096_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/652096/EPRS_STU(2020)652096_EN.pdf)

8. The Oxford Handbook of International Security Edited by Alexandra Gheciu and William C. Wohlforth, 2018. https://www.researchgate.net/publication/326846479_The_Oxford_Handbook_of_International_Security#fullTextFileContent
9. Wight, M., Yost, D. (2023). Foreign Policy and Security Strategy. United Kingdom: OUP Oxford. https://www.google.com.ua/books/edition/Foreign_Policy_and_Security_Strategy/DDXYEA_AAQBAJ?hl=uk&gbpv=1&kptab=getbook
10. *Contemporary European Security* (2019). Ed. by David J. Galbreath, Jocelyn Mawdsley, Laura Chappell. United Kingdom: Taylor & Francis. https://www.google.com.ua/books/edition/Contemporary_European_Security/xNSNDwAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1

Додаткові джерела

- A Strategic Compass for Security and Defence. EEAS, 2022. https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en
- National Security Strategy. White House, October 12, 2022. <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>
- Стратегічна концепція НАТО - 2022. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept-ukr.pdf
- Peace and Security in 2020. Overview of EU action and outlook for the future. Brussels. European Union, 2020. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/652041/EPRS_STU\(2020\)652041_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/652041/EPRS_STU(2020)652041_EN.pdf)
- Виступ Генерального секретаря НАТО Єнса Столтенберга під час оприлюднення Доповіді групи експертів НАТО – 2030 03 грудня 2020 р. https://www.nato.int/cps/uk/natohq/opinions_179952.htm?selectedLocale=uk
- NATO 2030: United for a New Era Analysis and Recommendations of the Reflection Group Appointed by the NATO Secretary General 25 November 2020. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-Reflection-Group-Final-Report-Uni.pdf
- Президент України (2020). Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. Президент України Володимир Зеленський : офіц. інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
- Президент України. (2021a). Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України» : Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021. Законодавство України : офіц. портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>
- Президент України. (2021b). Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України» : Указ Президента України від 26.08.2021 № 447/2021. Президент України Володимир Зеленський : офіц. інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>
- Президент України. (2021e). Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності

України» : Указ Президента України від 26.08.2021 № 448/2021. Президент України Володимир Зеленський : офіц. інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>